

Hovorna.

(Právníci francouzští a němečtí.) Časopis »Parlament« patří mezi nejlepší literární zjevy, vzniklé u nás po revoluci. Je to orgán bohatý obsahem a nesporně znamenitě redigovaný. Nesouhlasí-li tudíž pisatel s některými články a glossami tam uveřejněnými, nemá to býti chápáno jako útok na literární podnik, kterého si upřímně váží. Takovou glossou je na př. příspěvek »Právníci francouzští a němečtí« na str. 380 druhého ročníku (č. 6—7) a šifrovaný hs.*)

Aut. oné glossy jest odpůrce normativní teorie. Místo ale aby se pokusil ji vyvrátit, vychvaluje protichůdné teorie francouzských právníků, při čemž nejsilnějším argumentem proti normativní teorii jest skutečnost, že pochází z Vídně a jest tedy německá. Ptám se, zda-li by podobný postup byl myslitelný na př. v nynějším sporu fysiků o cenu a správnost Einsteinovy teorie? Co by vědecký svět řekl českému fysikovi, který by proti této teorii bojoval zejména argumentem, že tvůrce její je žid a Němec, působící na německé universitě?

Přál bych odpůrcům normativní teorie, aby se mohli přesvědčiti, jakým způsobem působí ona teorie na mladé adepty právní vědy, pokud jsou dosti kritičtí a dovedou ji chápat. Podivil by se, jak rychle do ní vnikají, lišice se tím velmi od mnohých »hotových lidí«, jichž výklady nedokazují nic jiného, než naprostou nemožnost, vymyslet si se do myšlenkových pochodů, které jeví se tak samozřejmými pro mladé mozky, nezkažené dosavadními metodami, jež obvyklé jsou v právní vědě. Takový mladý student prostě nechápe, jak možno na něm žádati, aby zřekl se teorie, nikým dosud vědecky nevyvrácené a jemu zcela jasně, jen proto, že není francouzská. Chce míti, aby mu vychvalovatelé tuto francouzskou teorii podrobně vyložili a dokázali její správnost. Místo těchto důkazů čte a slyší však zatím jen samé fráze, na př. že francouzská teorie »hledí spíše k sociální funkci zákona a jeho smyslu než k výkladu slovnímu« a udiveně ptá se, kde a kdy normativní teorie učí opak toho a jak vůbec tato otázka souvisí s normativní teorií? Jen úsměv má pro argument, že tato teorie je příliš »jednotvárná« — a proto zavržitelná. To má býti vědecký důkaz? Či má jej spatřovati v neustálém poukazování na »bohatý život, mnohotvárný a proudící«, kterého prý normativní teorie svými poučkami nezachycuje? Ujišťuji odpůrce normativní teorie, že stačí jedna či dvě první přednášky na fakultě, aby u posluchačů kritických podobný způsob vědeckých úvah na vždy diskreditovaly. Ty tam jsou doby, kdy mohlo se imponovati takovémuto laciným způsobem. Kritický posluchač chce a očekává vědu a ne politiku. Poctivý učitel neustále mu vštěpuje poznání, že u vědeckých poznatků jedině rozhoduje jejich správnost, metodičnost a jasnost a žádné ohledy na »proudící život«, »potřeby praxe« a modní hesla dne (zejména politická). Je-li u nás podle pisatele oné glossy mnoho ctitelů a obdivovatelů metod Kelsenových (národa proti-

*) Pro úplnost budiž mimochodem podotčeno, že se mně nelíbí ani prudký útok na prof. Grubru, uveřejněný v téměř dvojčísle a podepsaný H. Sýkorou. Vynadat někomu, kdo tvrdí (velmi správně), že naši poslanci a senátoři mají poměrně příliš vysoké diety, není počinání věcné.

německého a francouzsky orientovaného, prosím!), obávám se, že počet jejich vzdor vši politice v budoucnosti ještě poroste. A nebude to na škodu. Neboť nová právnícká generace česká bude zkoumatí správnost Kelsenových metod tak jako už zkoumá fyzikální generace česká správnost teorie Einsteinovy, t. j. vědecky, což znamená »věcně«. Abychom se přesvědčili o její správnosti, není třeba dojížděti do Vídně, a není tudíž také třeba vydati se na cestu do Strassburku (o níž píše hs), abychom poznali její nesprávnost. Neboť mladý student ví, že svůj rozum má vždy po ruce i doma a tam že jsou též knihy k dostání, jež možno i doma zkoumatí na jich přesvědčivost.

Pokud pak jde o politickou a vlasteneckou stránku boje o normativní teorii, uklidnil naše vlastence správně Dr. Brychta, jenž zabývá se onou glossou autora hs v denníku »Socialistická Budoucnost« (Brno, 21. srpna 1923), poukazem, že normativní teorie bojuje právě proti panující německé nauce právní. Nová právnícká generace česká ovšem takového uklidnění nepotřebuje, poněvadž bere vědeckou pravdu tam, kde ji najde bez velikých ohledů vlastenecko-politických, pohrdajíc pomíjející modou v otázkách vědeckých. Starou generaci pak, která opatrně manevruje se svou vědeckou lodičkou, aby nenarazila nikde na tisíce úskalí jako jsou »proudící životy«, »potřeby praxe«, vlastenecké citění národa, právě panující politické směry atd., sotva asi uklidní. W.

(Záhada, která by měla býti rozluštěna, nebo: Anonymní odborník o Weyrově Soustavě československého práva státního.) V kritickém měsíčníku »Naše Věda«, roč. V., č. 4.—6. otištěna jest povšechná kritika zmíněné Soustavy z pera Dra. Joachima. Je povšechná a celkem nevlnná, což vysvětluje se jednak odporem kritikovým proti teorii normativní, kterou shledává »jednotvárnou«, jednak jakousi ponurou toninou, udanou pisateli patrně samou redakcí zmíněného měsíčníku, kterážto tonina liší se podstatně od oné, jež zní z posudku téhož kritika o téže knize ve Věstníku ministerstva vnitra (roč. III.).

Rozpor mezi oběma toninami je tedy jednou záhadou, která se nijak nezmenšuje skutečností, že redakce Časopisu pro právní a státní vědu (roč. IV., 1921, str. 60 věšteckým nadáním vyjítí podobné kritiky v »Naší Vědě« přímo předvíдалa. Od tohoto proroctví — a ne méně od vyjítí Weyrovy Soustavy — uplynula drahá doba a zdá se tudíž, že redakce »Naší Vědy« dost dlouho váhala, má-li vědeckému světu existenci oné Soustavy vůbec prozraditi nebo ne. Že se na konec přece tak stalo, na to nebyla snad bez veškerého vlivu okolnost, že redakce Časopisu pro právní a státní vědu nereagovala svého času na vývody redakce »Naší Vědy« v III. ročníku, str. 186 a že tudíž posléz řečená redakce mohla se právem nadíti, že ani z uveřejnění kritiky Joachimovy a zejména ne z tajuplného redakčního dodatku, o němž se ihned zmíníme, nebude mítí nepřijemnosti.

Z dosud uvedeného plyne jen tolik, že mezi oběma redakcemi není vše v náležitém pořádku. Dojem ten sesiluje ještě onen svrchu vzpomenu- nutný tajuplný dodatek, v němž redakce »Naší Vědy« — jako pan profesor nezkušenému žáčkovi doplňuje kusou školní práci — přidává k vývodům kritikovým své vlastní trefné dodatky. Na konci recense jest totiž poznámka, která odkazuje pod čáru, kde čteme:

»Poznámka redakce: Jest rozhodně odmítnouti názor Weyrův (str. 92.), jakoby Čsl. republika byla stát složený a ne jednotný, pro nějž neuvádí autor jediného vážného důvodu. Již fakt, že Podkarpatská Rus není »státem«, vylučuje konstrukci Čsl. republiky jako státu složeného. Nelze také přejíti poznámky, přitažené za vlasy, o »theoreticky nesprávném« ustanovení článku 7. smlouvy Brněnské (o státním občanství a ochraně menšin), které jsou uvedeny na str. 360. sl. Poznámky tyto byly již obydly jinde, takže stačí zde říci tolik: 1. Je patrně rozdíl v tom, určuje-li účinky opce toliko čl. zákon, nebo mezinárodní smlouva, vížící zároveň Rakousko. 2. Oběma stranami uznaná pouze deklarativní povaha

příslušného osvědčení úřadu má praktický a politický význam, jež postihnouti není těžko. Theorie, která jenom scholasticky štípá pojmy, nerozumí vůbec funkci práva v životě jednotlivců a států.»

Poněvadž »redakce« jako taková jest jenom pomyslný bod, který ani nepíše, ani se nemstí, jest nyní otázka, jaký hrdina skrývá se pod touto šifrou. Věc jest komplikována, jak dokáže pohled na titulní list onoho kritického měsíčníku, jenž mimo jiné úkoly sleduje účely zastrašovací a odstrašovací (pokud padne na autory téže hrdinosti jako jest anonymní pisatel oné poznámky): Tam uvádějí se jako vydavatelé Antonín Beer, Ant. Hobza a Václav Posejpal, jako členové »redakčního kruhu«, pak F. Babák, St. Bechyně, J. A. Bláha, Boh. Bydžovský, K. J. Černý, Zd. Frankenberger, K. Guth, P. M. Haškovec, Jiří Hoetzel, O. Hujer, M. Hýsek, K. Chotek, J. Kallab, K. Kavina, J. Komárek, F. Koláček, Jar. Křiženecký, J. Milbauer, V. Mildschuh, A. Mrázek, Zd. Mysliveček, Fr. Novotný, Jar. Peklo, Fr. Šiavík, A. Stocký, Jos. Šusta, R. Urbánek, Frant. Závíška.

Je nyní dvojí možnost: Buď svolali vydavatelé celý »redakční kruh« ke společné schůzi, kde vzhledem k obecné důležitosti otázek v oné »poznámce redakce« přetřásaných byl text její koncipován, nebo ji do měsíčníku vpašoval jediný odborník z nich, skrýváje se udatně za celou »redakci« a vydávaje tak své vlastní názory za její. Konečně nelze ani odmítnouti domněnku, pravdě ne podobnou sice, ale přece ne vyloučenou, že sám dopálený autor nebo spoluautor oné Brněnské smlouvy, v šem členům redakčního kruhu dobře známé, nějakým podloudným způsobem (snad prostřednictvím sazeče) dostal svou »poznámku« do měsíčníku, chtěje si tak schladiti svou osobní záhu na autoru Soustavy. Buď jak buď, pisatel oné poznámky není jen člověk pokrokový, vždy s nejnovější modou plující, zejména ja-li laciná, přívrženec vývojových tendencí a evolucí a zároveň zapřísáhlý odpůrce scholastického štípání pojmy (tato vlastnost zdá se nasvědčovati tomu, že jde o umělce a ne o profesora, poněvadž truchlivým osudem právě profesorů bývá ono štípání) — nýbrž i hrdina! Škoda že neodkryl roušku anonymity. Redakce Časopisu pro právní a státní vědu ráda by jej poznala osobně!

W.

Literatura.

Bohuš Tomsova: **Idea spravedlnosti a práva v řecké filosofii.** Bratislava 1923, Knihovna fakulty právnické Komenského university v Bratislavě, sv. 3.

Nadpis spisu Tomsova nekryje se zcela s jeho obsahem. Podáváť na jedné straně mnohem více, než co slibuje, na druhé méně. Vykládá někdy velmi obšírně, vždy však jasně a s příslušnými doklady jednotlivé soustavy právné filosofické, jak během filosofického rozkvětu řeckého po sobě následovaly, na druhé straně však nevyznačiv dosti ostře, co názvem »idea spravedlnosti a práva« máme rozuměti, jmenovitě, jak rozumí rozdíl mezi ideou a pojmem, opomíjí téměř napořád noeticky oceniti výsledky, k nimž řečtí filosofové dospěli, aby tak rozlišil jejich pojmy od forem, jež umožňují tyto pojmy mysliti, a jež asi nejpřiléhavěji mnohoznačným názvem ideje lze označiti.

V úvodě, kde velmi názorně a vystižně charakterisuje zvláštnosti řeckého myšlení filosofického, míní, že »Řek byl filosoficky hluboce založen, maje schopnost dívati se na věci sub specie aeternitatis. Proto vystihl filosofické pozadí právních otázek jako žádný jiný národ později; v jeho názorech jako in nuce je obsažen celý budoucí vývoj právní filosofie« (str. 4.). Zdůrazniv pak správně i praktický ráz řecké filosofie, upozorňuje, že to,